

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש
והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

541 פ"ק פ"ק ויקרא פ"ק - החוזה תש"פ י"ג ע"א י"ג פ"ק
לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון - 050-4145482

הנושא: ישראל נתבעים ונותנים

ומה הוא לשון "מצרפה"? אך הכוונה כנ"ל, שעושה מעשה בלי כונה בורא את גוף המלאך אבל ללא נפש המלאך, ויש בכללות ישראל "יש מי שרוצה ואין לו" ויש לו צער גדול מזה שאינו יכול לגמור מחשבתו ובורא ממחשבתו הטובה את נפש המלאך. ומצרף הקב"ה את מעשי שניהם יחדיו ונעשה מלאך שלם עם גוף ונשמה.

ונראה לבאר דברי הגמרא בחולין בדרך אחרת, הירושלמי בתחילת מסכת שקלים אומר: "אמר רבי בא בר אחא, אין אתה יכול לעמוד על אופי של אומה הזאת - נתבעין לעגל ונותנין נתבעין למשכן ונותנין."

ובביאור מימרא זו נראה, לכל אדם ואדם יש שני דברים המושכים אותו לרע ולחטא. האחד הוא יצר הרע, השוכן בלבו של האדם ומושכו כל הזמן בעצות ותחבולות לחטא ולעבירה, ולהימנע מקיום המצוות ולימוד תורה. אך לאדם יש דבר נוסף העומד לו לרועץ, וזהו גופו הנברא מעפר החומרי, ולכן מושכו לעצלות ולתאוות של אכילה וכדומה. וזהו שאומר הפסוק בתהילים (ק"ג, ו'): "כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו". כלומר, יש את היצר הרע המושך את האדם לעבירה, אך גם נוסף על כך האדם נברא מעפר, המביאו לתאוות רעות.

אולם בענין הוצאות כספיות, בזה גופו של היהודי שונה מגופו של הגוי. כי אם אצל הגוי גופו מושך אותו לרע שלא לתת, להתקמצן ולשמור את כספו עבור עצמו. שונה הדבר אצל היהודי שהוא פזרן בטבעו והגוף לא מונע ממנו מלתת, הן לטוב - למשכן והן לרע - לעבודה זרה.

לכן "ישראל קדושים הן", היינו שהגוף שלהם קדוש הוא שאינו מונע מהם מלהוציא ממון, אלא שבכל פעם היצר הרע בלבד עומד להם לרועץ, שלא יוציאו ממון עבור צדקה וכדומה, אולם כאשר עומדים מול הבושה, הרי שהבושה מכניעה את יצר הרע ומיד נותנים, כי אין עיכוב מצד הגוף, כמו בשאר מצוות. לעומת זאת הגוי, גם במקום של בושה, הרי שלא יתן, כי אם הבושה מכניעה את יצר הרע אולם עדיין הגוף שלהם מונע מהם מלתת.

בזה נבוא ונתרץ מה שהקשה בספר מאיר עיני חכמים (תנינא דרוש ב' למסכת ברכות), מדוע בפרשה שניה של קריאת שמע לא נאמר "בכל מאודיכם" כמו בפרשה ראשונה?

"קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו וביאה את תרומת ה' זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֵׁת"

הגמרא בחולין (ז:) אומרת: "ישראל קדושים הן יש רוצה ואין לו ויש שיש לו ואינו רוצה". וכתבו התוספות במקום: 'אפילו הכי איקרו קדושים, שמזמן את חבירו לאכול אצלו מפני הבושה'.

מסופר כשהרה"ק רבי זושא מאניפולי ז"ע למד גמרא הזו, הוא נתקשה, איך מי שמזמין את חבירו בשביל הבושה נהיה "קדוש"?

והיה בוכה להבין את דברי התוספות עד שנגלה אליו ה"רי מבעלי התוספות בחזיון לילה ואמר לו: בני אל תבכה יותר, אני אגלה לך כוונתו בזה, כי הנה ידוע שכל מצוה שישאל עושה, בורא על ידי זה מלאך והמלאך יש לו גוף ונפש, והוא מב' יסודות אש ורוח כמו שנאמר: "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט", מגשמיות עשיית המצוה נברא גוף המלאך ומכוונת עשיית המצוה נברא נפש המלאך.

הנה מי שרוצה ואין לו, היינו רוצה לתת צדקה אום אין באפשרותו מחמת חסרון ממון, אינו יכול לברוא רק את נפש המלאך, ומי שיש לו ממון ואינו רוצה לתת ונותן רק מפני הבושה, הנה המעשה עשה בשלמות רק בלי שום כונה לשמים לכן אינו יכול לברוא רק את גוף המלאך.

אך הנה ידוע שכל ישראל ערבים זה לזה, וכלי המעשה שלו בוראין את גוף המלאך. וכלי הלב והמוח וכוונתו, בוראין את נפש המלאך, כן הוא בכללות ישראל, שמי שיש לו ואינו רוצה, אפילו הכי מזמין מפני הבושה, הנה בכלי המעשה ברא גוף המלאך, ומי שרוצה ואין לו, בכלי המחשבה שלו בורא נפש המלאך. ואין כוונת ר' פנחס בן יאיר לומר שכל אחד מהם נקרא קדוש בפני עצמו, שאף מי שרוצה ואין לו לא נקרא קדוש בפני עצמו כי לא הושלמה פעולתו לגמרי, כי הושלם רצון הבורא רק בשיתוף המעשה ממי שאינו רוצה, באמצעות שניהם נברא המלאך בשלמות בגוף ונפש. ושפיר מדוקדק לשון התוספות: "ואפילו הכי איקרי קדושים" לשון רבים, כי רק אם פעולת שניהם יחדיו אז נקראו קדושים אבל כל אחד בפני עצמו אינו נקרא קדוש.

ובזה יובן מאמר רבותינו ז"ל (קידושין דף מ'): "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה", ולכאורה היה צריך לומר, "כאילו עשה",

[והוא תירץ, שהמשנה בברכות (נד.) דורשת על הפסוק "בכל מאודך" – בכל מידה ומידה שהוא מודד לך, הוי מודה לו. וזה שייך רק אצל היחיד כשאדם אומר זאת על עצמו בלשון יחיד, אבל פרשה שניה שאומרים בלשון רבים, לא שייך לומר על אחרים בכל מידה ומידה הוי מודה לו. ובדרך זו מבאר בספה"ק אגרא דכלה (פרשת ראה ד"ה ושמעתי עוד) את הפסוק (עקב ב, ד) "לא תעשון כן לה אלהיכם", שרצון ה' שהצדיקים יבטלו גזירותיו ולא יצדיקו את דינו, ויאמרו כי כל הצרות הבאות על ישראל הם מאת ה', אלא ישתדל הצדיק לבטל הכל כדי שיושפע על כלל ישראל רק חסדים בצורה גלויה. כמו כן הרה"ק רבי משה ליב מסאסוב ז"ע, אמר על נוסח הברכה: "שעשה לי כל צרכי" לשון יחיד, כי על האדם להרגיש כלפי עצמו שלא חסר לו דבר, אבל אצל אחרים חסר וצריך לספק להם כל צרכם].

ולפי דרכינו יש ליישב, המשנה בסוף ברכות (נד.) מפרשת: "בכל מאודך- בכל ממונך", ובדף סא: מובא: "תניא רבי אליעזר אומר: אם נאמר 'בכל נפשך' למה נאמר 'בכל מאדך', ואם נאמר 'בכל מאדך' למה נאמר 'בכל נפשך' - אלא אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לך נאמר 'בכל נפשך', ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לך נאמר 'בכל מאדך'...".

והנה הקושי שיש לאדם שחביב עליו ממונו יותר מגופו זהו רק כשהוא לבדו, אולם כאשר נמצא יחד עם אנשים נוספים הקושי יורד, מחמת הבושה מאחרים, וכדברי התוספות. לכן נאמר "בכל מאודך" רק בפרשה הראשונה של קריאת שמע שנאמרה בלשון יחיד, לרמז על האדם הנמצא לבדו, ולא אצל הפרשה שניה של קריאת שמע בה היה צריך להיאמר בלשון רבים "בכל מאודיכם".

ראש חודש ניסן:

א. בספר דרכי חיים מובא שהרה"ק רבי חיים מצאנז זי"ע, היה הולך עם שטריימל כבר מראש חודש ניסן עד אחר הפסח, כיון שהם ימים של יום טוב.

ב. המהרי"ל בתחילת הלכות ניסן כתב: ניסן הוא מלך מפני חג המצות שבו, וכל חודש שהוא מלך אין ר"ח שלו אלא יום אחד. ובמנהגי מהר"א מטירנא זי"ל רמז זאת בתיבות: "החודש הזה לכם" "לכם" תיבות מלך. ע"כ. וכן רמז בספר קב הישר (פרק פח). וכתב בספר להורות נתן (פר' שמיני עמ' סד), דלכן חודש ניסן מסוגל לניסים כיון שניסן הוא בחינת מלך, ואמרו חז"ל (פסחים קי.) דמלך פורץ גדר ואין מוחין בידו וכו'. עכ"ד.

ג. כתב השל"ה (מסכת פסחים אות ז'): "החודש הזה לכם ראש חודשים" כלומר החודש כולו הוא ראשי חדשים, כי כל יום ויום הוא כראש חודש. וכמו שכתב הטור (סימן תכ"ט) בשם מסכת סופרים (פכ"א ה"ג) דאין מתענין בניסן מפני שבאחד בניסן הוקם המשכן וי"ב נשיאים הקריבו קרבנם. ע"כ.

ג. כתב באגרא דכלה (פרשת פקודי): בשם הרב הצדיק הקדוש מהר"מ זצ"ל מרמינוב, דאותם י"ב ימים הראשונים, ימי הקרבת הנשיאים, המה כח כללי לי"ב חודשי השנה, כל יום רמז לחודש שלם וכו'. וזכי הראות יכולין להתבונן בכל יום איזה מאורעות יהיה בחודש אשר הוא נגד היום ההוא, וכבוד אדמו"ר הרב הק' מהרי"ע צ"ה היה כותב ברוח קדשו בכל יום מה יהיה בכל חדש, כנודע הדבר בפרסום לחבורתינו קדש, ובאותו השנה שנתבקש בישיבה של מעלה בחדש מנחם, לא כתב רק עד מנחם, והענין הוא בפרסום. עכ"ל.

ובספה"ק עבודת ישראל (לשבועות) כתב, על דרך ששמעתי שהריב"ש הקדוש אמר כשהגיע ר"ח ניסן שהוא ראש השנה למלכים, והושיב כל מלאך על כנו וכשראה מלאך אחד שלא ישר בעיניו היה ממנה אחר תחתיו. עכ"ל.

וכ"כ בספה"ק דגל מחנה אפרים (פר' בא): למה נקרא חודש ניסן חודש האביב. על דרך הנ"ל אך אין מדרש בלא חידוש על דרך (משלי ח', ט"ו) בי מלכים ימלוכו כנ"ל כי יש י"ב מזלות וי"ב צירופי הוי"ה ב"ה השולטים בי"ב חדשי השנה ועל ידי צירופים האלו נמשך כל הנהגות המזלות והמלכים וזהו בי היינו י"ב צירופים על ידם מלכים ימלוכו שמשם נפסק ונמשך כל המלכים כנ"ל ועל כן חודש האביב חודש ניסן הוא ראש השנה למלכים כי בחודש ניסן הוי"ה שלו כסדר והוא אב לכל הצירופים שהם נולדו מן הצירוף הראשון ולכן ממנה נמשך הנהגות כל המזלות, וכמו ששמעתי מן א"י ז"ע זללה"ה שאמר פעם אחד בחודש ניסן להרב המגיד המפורסם מטורטשין עתה העת שצריכים להתפלל כי באחד בניסן ראש השנה למלכים ואז נתמנה בו כל השרים ושלטונים שבעולם ולעת עתה נתמנו שרים לא טובים ועתה הוא העת להתפלל עד כאן שמעתי מפיו הקדוש, ונראה לי שהוא מטעם הנ"ל כי בחודש זה הוא הוי"ה כסדר שהוא אב לכל י"ב צירופים כנ"ל. עכ"ל.

אולם לא רק י"ב ימים הראשונים מועילים לתפילה לענין זה, אלא כל החודש כך כתב בספר בארות המים (פרשת החודש) מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע: כי זה החודש מסוגל להיות בדינו, להטות לב המלכות ושריו ויועציו עלינו לטובה, שיגזור עלינו גזירות טובות.

ד. הכנת החג מתחילה מראש חודש: כתב בספה"ק תפארת שלמה (מועדים, לשבת הגדול) וז"ל: ונחזור לעניננו שעיקר היא ההכנה קודם פסח על המצות הנוהגים בחג הקדוש. וזה הפי' (הגדה) יכול מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא, פי' שההכנה יכול להיות מראש חודש תלמוד לומר ביום ההוא. שילמוד את עצמו שיהי יכול לומר ביום ההוא לספר יציאת מצרים וכל המצוות הנוהגים בלילה זאת צריך הכנה על זה מר"ח. עכ"ל.

בס"ד

עיר וקדיש מן שמ"א נחית

כי לא תשכח מפי זרעו

יצא לאור

הספר השביעי בסדרת הספרים

נחלת שדה

על התנא האלוקי
רבי שמעון בר יוחאי

א. אור פניו של רבי שמעון בר יוחאי
ב. כיצד התחבא רבי שמעון ובנו בבית המדרש?
ג. מדוע לימוד הזוהר הקדוש מסוגל לעשירות?
ד. בעלי חיים משרתים את רבי שמעון
ה. מעלת רבי כרוספדאי
ו. סוד חמורו של רבי פינחס בן יאיר
ז. מעלת וסגולת יום ל"ג בעומר

"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו
הוא ימליץ טוב בעדינו ארוננו בר יוחאי"

ניתן להשיג בטלפון:
050-4145482